

א) שקלים פיה ה"א
כתיבת ב: ב) א שנת מט:
עב. [וש"ן] שקלים פ"ה
ה"א, א) שנת עה: א:
כתיבת טו, ד) כלס פ"א
מ"א, א) [שנות כ"א-כ"ב],
א) [שם כ"ב], א) [וש"ן] מוס'
ר"ה ב. ד"ה ארבעה
והע"ן, ח) [ע"ן] מוספת
רש שנת ד"ה ילאות,
ט) ז"ל ובמחלת א, ז"ל
פירוש, ט) ע"ן במה"ס,
ט) [וש"ן] מוס' שנת עב: ד"ה
משום ועוד שם: ז"ל: ד"ה
ולר"א דמיינ'ן, ט) ע"ן
במה"ס על שם גליון,

גליון הש"ס

תוס' ד"ה ולא. מלל
חשיב לה. לקמן י ע"א:
בא"ד והא דאמרינן לקמן
ג ע"ב: בא"ד דעושין
במון סן הדין. ע"ן
לקמן ד ע"ב מוס' ד"ה
ועדים וע"ן ברש"י מניגה
יא ע"ב ד"ה לנמו:
בא"ד ובמחלתין תניא.
וכן עוד במחלתא פרשת
משפטים בפרק ועטמו או
מכרו אם על הטביחה חייב
על המכירה לביש אלא
שאינו עושין מן הדין:

מוסף רש"י

במייב הארץ. שנה לו
לאדם לננות מועט מרקק
עדים ולא לננות הרבה
מזבירות [גיטין סח.].

ארבעה אבות פרק ראשון בבא קמא

ב.

עין משפט
נר מצוה

א א מיי פ"א מהל' מקי
ממון הל' י סגנו עשין
סו ולאוין פטט טוש"ע
ח"מ ס' פטט סקיף א:
ב ב מיי שם פ"ג הל' ב
פ"ב הלכא א סגנו
עשין סה טוש"ע ח"מ ס'
מי סקיף א:
ג ג מיי שם פ"ד הל' א
סגנו עשין סט טוש"ע
ח"מ ס' טיה סקיף א:
ד ד מיי שם פ"ה הל' ב
סגנו עשין סו טוש"ע
ח"מ ס' פטט סקיף א:
ה ה מיי שם ופ"ה הלכא
ט סגנו שם טוש"ע
שם סקיף ב ופי' מיט סקיף
א:
ו ו מיי שם פ"ו הלכא א
וע"ש סגנו שם טוש"ע
ח"מ ס' פטט סקיף יח:
ז ז מיי פ"ז מהל' שנת
הלכא א סגנו לאוין סה:
ח ח מיי שם הל' א:
ט ט י ב מיי שם הלכא ז:
י י ל מיי פ"ח מהל' שאר
אבות הטומאה הל' ב
סגנו עשין רמו:
יא יא מיי שם פ"ה הל'
א סגנו שם:

א אבות נויקין יוהביר והמבעה יוההביר
לא הרי השור כהרי המבעה ולא הרי
המבעה כהרי השור ולא זה וזה שיש בהן רוח
חיים כהרי האש שאין בו רוח חיים ולא זה
וזה שדרבן לילך ולהזיק כהרי הבור שאין
דרבו לילך ולהזיק הצד השווה שבהן שדרבן
להזיק ושמירתן עליך וכשהזיק יחב המזיק
לשלם תשלומי נזק ב"במיטב הארץ:
גמ' מדקתני אבות מכלל ידאיכא תולדות
תולדותיהן כיוצא בהן או לאו כיוצא בהן
גבי שבת תנן יו אבות מלאכות ארבעים
חסר אחת אבות מכלל דאיכא תולדות
תולדותיהן כיוצא בהן ילא שנא אב הטאת
ולא שנא תולדה הטאת לא שנא אב
סקילה ולא שנא תולדה סקילה ומאי איכא
בין אב לתולדה נפקא מינה ידאילו
עביד שתי אבות בהדי הדדי אי גמי
שתי תולדות בהדי הדדי מחייב אכל
חדא וחדא ואילו עביד אב ותולדה ידיה לא
מחייב אלא אב ואמאי קרי ליה אב ואמאי קרי
לה תולדה הך דהוה במשכן חשיבא קרי ליה
אב הך דהוה תולדה גבי טומאות ומהשכבת
וע

ארבעה

אבות נויקין יוהביר והמבעה יוההביר
לא הרי השור כהרי המבעה ולא הרי
המבעה כהרי השור ולא זה וזה שיש בהן רוח
חיים כהרי האש שאין בו רוח חיים ולא זה
וזה שדרבן לילך ולהזיק כהרי הבור שאין
דרבו לילך ולהזיק הצד השווה שבהן שדרבן
להזיק ושמירתן עליך וכשהזיק יחב המזיק
לשלם תשלומי נזק ב"במיטב הארץ:
גמ' מדקתני אבות מכלל ידאיכא תולדות
תולדותיהן כיוצא בהן או לאו כיוצא בהן
גבי שבת תנן יו אבות מלאכות ארבעים
חסר אחת אבות מכלל דאיכא תולדות
תולדותיהן כיוצא בהן ילא שנא אב הטאת
ולא שנא תולדה הטאת לא שנא אב
סקילה ולא שנא תולדה סקילה ומאי איכא
בין אב לתולדה נפקא מינה ידאילו
עביד שתי אבות בהדי הדדי אי גמי
שתי תולדות בהדי הדדי מחייב אכל
חדא וחדא ואילו עביד אב ותולדה ידיה לא
מחייב אלא אב ואמאי קרי ליה אב ואמאי קרי
לה תולדה הך דהוה במשכן חשיבא קרי ליה
אב הך דהוה תולדה גבי טומאות ומהשכבת
וע

רבינו חננאל

פירוש רבינו חננאל
מסכת בבא קמא
פרק ראשון: ארבעה אבות
בשם השם אמר
ארבעה אבות נויקין, השור
והבור והמבעה וההביר,
לא השור כהרי המבעה
ב"י, ובענין מדקתני אבות
מכלל דאיכא תולדות,
תולדותיהן כיוצא בהן אי
לא. גבי שבת תנן אבות
מלאכות תולדותיהן כיוצא
בהן, בשגגה בין אבות
בין תולדות חטאת, במודי
סקילה. פ"י אבות, וזרע.
תולדה, נוטע וקוציא בו.
וכן הארבעים חסר אחת,
כולן כענין הזה פירושם.
ומאי טעמי קרן להאי
אב ותולדה תולדה, ופשטי
דאי עביד ב' אבות או
ב' תולדות חייב תרתי,
אב ותולדה ידיה אינו
חייב אלא אחד. ואקשי
ולר' אלעזר דמחייב על
אב ותולדה ידיה תרתי,
מאי. דתנן אמר ר' עקיבא
שאלתי את ר' אליעזר
הנוטה מלאכות הרבה
מעין מלאכה אחת מהו
כ"י עד חייב על כל
אחת ואחת. ופשטי לה
במריא. תולד' מלאכות
כמלאכות דמייא אי לא.
ופשטי ליה דרדלי מלאכות
כמלאכות דמייא. ופרקי
הך דהואי במשכן קרי
ליה אב. ומלאכה דלא
הואי במשכן קרי ליה
תולדה. ודברי רבי אליעזר
מפורשים הן בכריתות
פרק אמרו לו. גבי טמאות
תנן אבות טמאות כ"י,

דהתם פירושו אין חומרא של זה כחומרא של זה ולכן אין החומרות גורמות זה הדין אלא הלא השוה שבהן גורם הדין ושינה כאלו התלמוד
פירושו מבשר מקומות משום דזכיר התמור תמילה בלא זה זה שיש בהן רוח חיים:
וזה וזה שיש בהן רוח חיים כהרי האש. גבי שור ומצעה לא הולך לפרש החומרא כי הכל משום דמד קל למצוא חומר באחד
מה שאין בחצירו והוא דלא תני הכל לא הרי האש כהרי השור ומצעה לדקתני לעול לא הרי המצעה כהרי השור משום שלא היה
יכול למצוא חומרא מה שאין בשניהם דאי משום דכח אחר מעורב בו ואין הולך לדעתו כמו שורו אין זה חומרא * מדלל חשיב לה גבי
חומר באש מצבור * והא דאמרין לקמן (דף ג: ודף א.) גבי אבנו וסכינו מאי שנא אש דכח אחר מעורב בו ואין הולך לדעתו ה"ק מאי
שנא אש שאע"פ שכה אחר מעורב בו ראוי להתחייב בו משום שהוא ממונך ושמירתו כו' ונספחא גבי בור הוה מצי למימר לא
הרי הבור שתחילת עשייתו לנוק כהרי אלו ולא חש לפי שהפסיק באש ובור לא רצה לשנות קודם אש דל"כ הוי אחי אש מיניה
דכולהו אחי מצור ועד מהסך כלאמרין בגמ' (ד' ה:) והתנא האריך להגדיל תורה ואלירי וקצת קשה דמשמע * דעושין ממון מן הדין
* וזכמלתינן תניא כי יפתח וכי יכרה אם על הפתיחה חייב על הכרייה לא כל שכן אלא ללמדך שאין עושין ממון מן הדין ומיניה
צפרק הפרה (לקמן מט: ושם) דריש ליה לדרשה אחרינא שעל עסקי פתיחה וכרייה צאה לו או להציא כורה אחר כורה שסילק
מעשה ראשון (לקמן נא:.) [וש"ן] מוס' לקמן ד: ד"ה ועדים:]
וה"רבי ארבעה אבות קרי ליה אב. וא"ת וינמא דנפקא מינה לענין התבארה כגריך להתרות אכולהו משום אב ידיה כלאמרין
צפרק תולין (שנת דף קלמ.) משמר משום מאי מתרין ציה רצה אמר משום צורר רבי זירא אמר משום מרקד וי"ל דהכי * פריך
משום מאי מתרין ציה שהוא חייב רצה אמר משום צורר אכל התרו בו משום מרקד פטור דכיון שהוא מתרה צדצר שאין דומה
סצר שמלעג בו ופטור אכל אם התרו בו ואמר אל תשמר חייב ועי"ל דזהו שמתרן הך דהואי במשכן קרי ליה אב וזכיר להתרות התולדה
בשמה * ועוד דנוטע ומבשל אין לרין להתרותו משום אב ואם התרה משום התולדה חייב ופ"ה לא חשיב ליה צפרק כלל גדול *
ה"ה הך דהואי במשכן חשיבא קרי ליה אב הך דאי הואי במשכן חשיבא קרי ליה תולדה. ולפי הך גירסא צל לאפוקי כמה
מלאכות שלא היו חשונין והיו צמסכן דתולדות ניהו ולא אבות מלאכות כלאמרין צפרק צמה טומונין (שנת דף מט:.) הם
העלו הקרשים מקרקע לעגלה דהיינו הכנסה ומושיט דזיוטא אחת וא"ת דגרסי הך דהוה צמסכן וחשיבא קרי ליה אב הך
דלא הוה צמסכן ולא חשיבא קרי לה תולדה ולפי גירסא זו כריך לומר דצמי תרמי אכל חשיבא ולא הוה צמסכן או איפכא הוה תולדה:
דלילו